

СОВЕТ
СТАРОКЫРЛАЙСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Тукая, д. 2, с.Нижние Метески,
Арский муниципальный район,
422022

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

ИСКЕ КЫРЛАЙ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Тукай урамы, 2 йорт, Түбән Мәтәскә
авылы,
Арча муниципаль районы, 422022

Тел. (84366)56-2-93, факс (84366)56-2-93. E-mail: Kuper.Ars@tatar.ru

**ИСКЕ КЫРЛАЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ Советы
КАРАРЫ**

«03» октябрь 2016 ел

№ 24

**АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ИСКЕ КЫРЛАЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНДӨ
ГРАЖДАННАРНЫҢ ХОКУКЫЙ ИНИЦИАТИВАСЫН ГАМӨЛГӘ АШЫРУ ТӘРТИБЕ
ТУРЫНДА**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131 номерлы Федераль законның 26 статьясы, Арча муниципаль районының Иске Кырлай авыл жирлеге Уставының 16 статьясы нигезендә Иске Кырлай авыл жирлеге Советы карар бирде:

1. Иске Кырлай авыл жирлегендә гражданның хокукый инициативасын гамөлгә ашыру тәртибен кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында һәм Арча муниципаль районы сайтында бастырып чыгарырга.
3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан (жалыкка житкерелгән) көннән соң икенче көнгә үз көченә керә.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Иске Кырлай авыл жирлеге башлыгы

Ф.Г.Сиражетдинов

АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ИСКЕ КЫРЛАЙ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНДӘ ГРАЖДАННАРНЫҢ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫН ТОРМЫШКА АШЫРУ ТӘРТИБЕ

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Тәртип «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 28 статьясы нигезендә эшләнгән һәм Россия Федерациясе гражданның хокук иҗат инициативасы белән җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга хокукын гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән.

1.2. Хокук иҗади инициатива - Иске Кырлай авыл җирлеге халкының җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда турыдан-туры катнашу формасы (алга таба - муниципаль берәмлек).

1.3. Гражданның тарафыннан хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актлары проектларын муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнарына яисә муниципаль берәмлек җирле үзидарәсенә вазыйфаи затына кертү юлы белән сайлау хокукына ия гражданның инициатив төркемнәре аша гамәлгә ашырыла, алар компетенциясенә гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актын кабул итү керә.

1.4. Хокук иҗат инициативасы тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актларының түбәндәге проектлары карауга кертелә алмый:

1.4.1. Муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнарының вәкаләтләре срогын теләсә нинди нигездә туктату яисә озайту, аларның үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны туктатып тору турында, шулай ук муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнарына вакытыннан алда сайлаулар уздыру йә күрсәтелгән сайлауларны кичектереп тору турында;

1.4.2. муниципаль берәмлек җирле үзидарә органнарының шәхси составы турында;

1.4.3. Муниципаль берәмлек җирле үзидарәсе депутатларын һәм вазыйфаи затларын сайлау, күрсәтелгән вазыйфаи затларны вазыйфаларына билгеләп кую, билгеләп кую һәм вазыйфаларыннан азат итү турында, шулай ук аларны вазыйфаларына билгеләп кую һәм вазыйфасыннан азат итү өчен ризалык биру турында;

1.4.4. Муниципаль берәмлек бюджетын кабул итү яисә үзгәртү, муниципаль берәмлекнең финанс йөкләмәләрен үтәү һәм үзгәртү турында.

1.4.5. Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән башка мәсьәләләр буенча.

2. Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актлары проектларын кертү буенча гражданның инициатив төркемен төзү тәртибе

2.1 Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актлары проектларын кертү буенча гражданнарның инициатив төркемен формалаштыру (алга таба - гражданнарның инициатив төркеме) гражданнарның ихтыяр белдерүләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

Гражданнарның инициатив төркеме саны сайлау хокукына ия муниципаль берәмлек халкының кимендә өч процентын тәшкил итәргә тиеш. Гражданнарның инициатив төркеме әгъзалары булып унсигез яшькә җиткән, муниципаль берәмлектә даими яисә башлыча яшәүче Россия Федерациясенә балигъ булган гражданны булырга мөмкин. Муниципаль берәмлектә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданны җирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенә халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

Гражданнарның инициатив төркеме җыелышын төзү һәм үткөрү муниципаль берәмлекнең норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырылырга мөмкин. Бу очракта гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелә торган муниципаль берәмлекнең хокукый акты проектына гражданнарның инициатив төркемен төзү турында йә гражданнарның конференциясенә делегатлар сайлау турында карар кабул ителгән гражданнарның җыелышлары беркетмәләре, шулай ук гражданнарның тиешле конференциясә беркетмәсә кушымта итеп бирелә.

2.2 Гражданнарның инициатив төркеме аны төзү турында карар кабул ителгәннән соң төзелгән дип санала. Күрсәтелгән карар инициатив төркемнең җыелышы (конференциясә) беркетмәсә белән рәсмиләштерелә, анда түбәндәге белешмәләр күрсәтелә:

2.2.1. гражданнар җыелышында (конференциясендә) катнашкан муниципаль берәмлек халкының саны;

2.2.2. Гражданнарның җыелышын (конференциясен) уздыру датасы һәм урыны;

2.2.3. Гражданнарның җыелышының (конференциясенә) көн тәртибе;

2.2.4. Гражданнарның хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелә торган муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты исемә;

2.2.5. корреспонденция өчен адрес һәм төркемнең вәкаләтле вәкилләренә гражданнарның хокукый инициативасын оештыру һәм әзерләү буенча контактлы телефоны;

2.2.6. Гражданнарның җыелышы (конференциясә) мәсьәләләре буенча кабул ителгән карарлар.

2.3. Гражданнарның инициатив төркеме җыелышының (конференциясенә) беркетмәсенә түбәндәгеләр кушып бирелә:

2.3.1. Гражданнарның инициатив төркеме әгъзаларының һәр әгъзасына фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган елын (унсигез яшьтә - өстәмә рәвештә туган көнен һәм аен), яшәу урыны адресын, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясен, номерын һәм аны бирү датасын, аны биргән органның исемен яисә кодын күрсәтеп;

2.3.2. Гражданнарның хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелә торган муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты.

2.4. Гражданнарның инициатив төркеме җыелышы (конференциясә) гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең хокукый акты проектын кертүгә бәйле мәсьәләләр буенча мөнфәгәтьләр бирү өчен ике вәкаләтле вәкил сайларга мөмкин.

2.5. Гражданнарның инициатив төркемен төзү турында карар булган гражданнарның инициатив төркеме җыелышының (конференциясенә) беркетмәсенә, һәр катнашучының фамилиясен, исемен, атасының исемен күрсәтеп, инициатив төркем җыелышында (конференциясендә) катнашучыларның барысы да имза сала.

3. Хокукый инициативаны хуплап имзалар жыю

3.1. Хокукый инициативага ярдәм итү өчен муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына сайлауларда актив сайлау хокукына ия муниципаль берәмлек халкының кимендә 3 %ын, әмма аның халкының гомуми саныннан кимендә өч процентын жыярга кирәк.

3.2. Имзалар жыю хокукы муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясенең хокуктан файдалануга сәләтле балигъ булган гражданына карый.

3.3. Гражданның хокукый инициативаны хуплап имзалар жыю срогы инициатив төркемне төркәү датасыннан башлана һәм ике айдан артык була алмый.

3.4. Хокукый инициативаны хуплап имзалар аларны муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы каравына чыгарыла торган муниципаль хокукый акт проекты формалаштыруны үз эченә алган өлеге Тәртипкә кушымта нигезендә имза кәгазьләренә кертү юлы белән жыела. Имзалар жыючы зат муниципаль хокукый актының күрсәтелгән проекты текстын имза кәгазьләренә үз имзаларын куйган затлар таләбе буенча тапшырырга тиеш.

3.5. Муниципаль берәмлек кешесе, имза кәгазенә үз имзасын куеп, анда үз фамилиясен, исемен, атасының исемен, елын, туган көнен һәм көнен, яшәү урыны адресын, паспортының яисә аны алмаштыручы документының сериясен һәм номерын, шулай ук имзаны кую датасын кулдан язып куя. Имзалар кәгазе инициатив төркем әгъзасы тарафыннан таныклана, ул үзенең паспорт күрсәткечләрен һәм яшәү урынын күрсәтә.

Эш урыннарында, хезмәт хақы, пенсияләр, пособиеләр, башка социаль түләүләр бирү процессында һәм урыннарында имзалар жыю тыела. Имза кәгазенә имза куйган өчен бүләкләү рәхсәт ителми. Өлеге тыюларны бозу жыелган имзаларны гамәлгә яраксыз дип тану өчен нигез булып тора.

3.6. Имзалар жыюга бәйлә чыгымнар инициатив төркем алып бара.

3.7. Муниципаль берәмлектә яшәүче һәр кеше, хокук ижәт инициативасын хуплап яисә хокукый ижади инициативаны хуплап имзалар жыю турында аңа мөгълүм булган вакыттан башлап, гамәлдәге законнар нигезендә ярдәм итү яисә хокук чыгару инициативасына каршы агитация алып барырга хокуклы.

4. Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты карау

4.1. Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданның инициатив төркеме үз компетенцияләренә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты кабул итү керә торган муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органына яисә муниципаль берәмлек жирле үзидарәсенең вазыйфаи затына түбәндәге документларны кертә:

4.1.1. гражданның жыелышында (конференциясендә) расланган гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты;

4.1.2. Гражданның хокукый инициативасын, аның максатларын һәм төп нигезләмәләрен гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты кабул итү кирәклеген нигезләүне үз эченә алган аңлатма язуы;

4.1.3. Финанс-икътисады нигезләү (муниципаль берәмлекнең хокукый акты проекты гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән очракта, аны гамәлгә ашыру финанс чыгымнарын таләп итәчәк);

4.4. Гражданның инициатив төркеме жыелышы беркетмәләре: гражданның инициатив төркемен төзү турында йә гражданның инициатив төркемен төзү турында карар кабул ителгән йә гражданның инициатив төркемен

төзү турында карар кабул ителгән конференциядә катнашу өчен делегатлар сайлау турында карар кабул ителгән гражданныр жыелышы беркетмәсе, шулай ук тиешле карарлар кабул ителгән конференция беркетмәсе;

4.4.5. гражданнырның хокук ижат инициативасын карау барышында гражданнырның инициатив төркемен тәкъдим итәргә вәкаләтле затлар күрсәтелгән озату хаты, шул исәптән муниципаль берәмлекнең кертелә торган проекты буенча докладчы гражданнырның инициатив төркемнең вәкаләтле вәкилләре арасынан булган гражданнырның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә;

4.4.6. Имзалар жыю нәтижеләре турында инициатив төркемнең йомгаклау беркетмәсе, анда жыелган имзаларның гомуми саны, шулай ук номерланган һәм брошюранган имзалар кәгазьләре күрсәтелә.

4.5. Инициатив төркем вәкиле катнашында муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан инициатив төркем документлары алынган көннән алып 10 көн эчендә инициатив төркем вәкиле катнашында имзалар кәгазьләрен рәсмиләштерүнең дәрәслеген һәм аларда булган белешмәләрнең дәрәслеген тикшерү уздырыла.

4.6. Гамәлгә яраксыз дип санылар:

имзалар жыю көненә имзалары булмаган затларның имзалары һәм имзалар кәгазендә дәрәслеккә туры килми торган белешмәләр күрсәткән катнашучыларның имзалары;

4.6.2. кушымтада санап үтелгән барлык белешмәләрне күрсәтмичә йә әлегә белешмәләрне тулы булмаган яисә кыскартылган хәлдә күрсәтеп, шушы белешмәләрне бер мәгънәдә генә аңлауга комачауламый торган кыскартулардан тыш, имзалар;

имзалар жыюны уздыру буенча инициатив төркем теркәлгән көннең иртәгесеннән көнгә кадәр жыелган имзалар;

4.6.4. Эш урынында жыю нигезендә, хезмәт хақы, пенсияләр, пособиеләр, башка социаль түләүләр биргәндә гамәлгә яраксыз дип танылган имзалар;

4.6.5. Имзалар кәгазенә кулдан язылмыйча яисә карандаш белән кертелгән катнашучыларның имзалары;

4.6.6. Имзалар жыючы зат турындагы белешмәләр булмаса йә үз кулы белән кертелмәгән булса, йә имзалар кәгазе имзалар жыючы затның һәм имзалар жыюны уздыру буенча инициатив төркемнең вәкаләтле вәкиленең үз имзасы белән таныкланмаса, йә бу имза дәрәс булмаса;

4.6.7. Ялган имза кәгазенә кул куйган катнашучы турындагы мәгълүматлар аның үзе һәм имзалар жыючы зат тарафыннан кертелмәгән булуы ачыкланган имзалар.

4.7. Намуссыз дип санылар:

4.7.1. Төрле затлар исеменнән бер зат яисә бер зат исеменнән башка зат куйган имзалар мондый имзалар комиссиягә жәлеп ителгән экспертның язма бәяләмәсе нигезендә дәрәс түгел дип таныла;

4.7.2. Әгәр имзалар кәгазьләрен тикшергәндә бер үк затның берничә имзасы табылса, бер генә имза исәпкә алына.

4.8. Имзалар жыйганда мәжбүр итү куллану турында белешмәләр ачыкланган, шулай ук муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары имза кәгазьләрендә фальсификация фактларын ачыклаган очракта, хокук ижат инициативасын карамаска хокуклы.

4.9. Инициатив төркем вәкилләре кануннарда билгеләнгән тәртиптә имзалар чыгару инициативасын хуплап жыелган имзаларны тикшерү нәтижеләренә карата шикаять белдерергә хокуклы.

4.10. Гражданнырның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең хокукый акты проекты аны керткән көннән алып бер ай эчендә үз компетенциясенә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актын кабул итү керә торган муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы яисә

муниципаль берәмлек жирле үзидарәсенәң вазыйфаи заты тарафыннан мәҗбүри каралырга тиеш.

4.11. Жирле үзидарәнең органы (вазыйфаи заты) түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

4.11.1. Хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектына хокукий экспертиза тәэмин итәргә, ө кирәк булганда - финанс-икътисадый нигезләү эзерләнергә (әгәр әлеге муниципаль хокукий актны гамәлгә ашыру өстәмә матди яисә башка чыгымнар таләп итсә), муниципаль хокукий актлар исемлеген, муниципаль хокукий актларның күрсәтелгән проектын кабул итүне таләп итәчәк гамәлдән чыгарылуын, үзгәртелүен яисә өстәмәләрен таләп иткән муниципаль хокукий акт проектына хокукий экспертиза тәэмин итәргә, шулай ук башка белешмә материаллар эзерләргә;

4.11.2. Хокукий инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын карауга бәйлә экспертиза нәтижәләре һәм башка мәсьәләләр буенча инициатив төркем вәкилләренә тулы мәгълүмат бирергә;

4.11.3. Хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын кертү һәм аның буенча карар кабул итү көненнән бер айдан да соңга калмыйча карарга.

4.12. Карау процессында тиешле орган (вазыйфаи зат) инициатив төркем вәкилләренән кирәкле аңлатмалар соратып алырга хокуклы.

4.13. Редакцион, стилистик һәм башка искәрмәләр ачыкланганда йә хокук иҗат инициативасыннан чыга торган муниципаль хокукий акт проектын эшләү кирәк булган очракта, жирле үзидарәнең тиешле органы (вазыйфаи заты) мондый искәрмәләрне бетерүдә яисә мондый актларны эшләүдә катнашуга инициатив төркем вәкилләрен чакырырга хокуклы.

4.14. Гражданнарның инициатив төркеме вәкилләре хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән карар проекты карала торган Иске Кырлайавыл жирлегә Советы утырышында катнашырга һәм әлеге мәсьәлә буенча доклад белән чыгыш ясарга хокуклы.

4.15. Жирле үзидарәнең органы (вазыйфаи заты) инициатив төркем вәкилләренә, хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын караганда, үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

4.16. Хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын карау нәтижәләре буенча жирле үзидарә органы (вазыйфаи заты) түбәндәге карарларны кабул итәргә мөмкин:

4.16.1. проектны тулаем кабул итәргә;

4.16.2. проектны кире кагу, сәбәпләрне дәлилләп нигезләү;

4.16.3. проектны өстәмә бәйсез экспертизага жиберергә.

4.17. Жирле үзидарәнең органы (вазыйфаи заты) хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын караудан баш тартырга йә аны максатка ярашлы булмаган сәбәпләр аркасында кире кагарга хокуклы түгел.

4.18. Хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын карау нәтижәләре буенча жирле үзидарә органының (вазыйфаи затның) тискәре карары булган очракта, инициатив төркемгә жиде эш көне эчендә тиешле муниципаль хокукий актны кабул итүдән баш тартуның язма нигезләмәсе бирелә.

4.19. Гражданнарның хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектын карау нәтижәләре буенча кабул ителгән нигезле карар рәсми рәвештә һәм язма рәвештә басылып чыгарга, аны керткән гражданнар төркеменә житкерелергә тиеш.

4.20. Жирле үзидарә органы (вазыйфаи зат) карарына карата шикаятъ белдерү федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

4.21. Хокук ижат инициативасын гамэлгә ашыруга каршы килгән очракта, инициатив төркем судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

Иске Кырлай авыл жирлегендә хокукий
инициативаны гамәлгә ашыру
тәртибенә кушымта

Без, түбәндә кул куючылар, инициатив төркемнең муниципаль хокукий
инициативасының (№ _____) проектын хуплайбыз

(хокукий инициативаның формулировкасы)

№ т/б	Фамилиясе, исеме, атасының исеме	Туу датасы	Яшәү урыны адресы	Паспорт яки аны алмаштыруч ы документ	Имзалау датасы	Имза

Имза кәгазен таныклайым:

(инициатив төркем вәкиленең фамилиясе, исеме, атасының исеме, яшәү урыны,
паспортының яисә аны алмаштыручы документының номеры,
сериясе)

(имза һәм дата)